

gyűjtő: PALLÓSI FŐZSEF
gyűjtés ideje: 1979.

TART.: KISBERKI HALOTTI ÉS TEMETKEZÉSI
SZOKÁSAI 1900 - 1940 KÖZÖTT.

---

5 lap

Földrajzi mutató: KISBERKI
SAJTMUTATÓ: XIX, A, 4

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRKÖZS

ÁTVÉVETVE AZ ÉBTS. LTK. 4372-es TÉTELE ALÓL

h 372 / 1980

Adatközlő: Pallósi György agr. mérnök Nagyberki 7255 Felsőab. u 53
56 éves.

Gyűjtés időpontja 1979
Feldolgozása 1980

Gyűjtő neve: Pallósi György agr. mérnök Nagyberki 7255 Felsőab. u 53.

Cím: Kisléti halotti és temetkezési szokásai 1900-1940 között

- 1) Nálunk csak rom. kath. temető van.
- a) Dombóvár és Kaposvár között marokat nem lehet találni. Mordóson négy volt xidótemető de 50 éve nem gondozva senki így senkinek az akác elerdősödött, emlétként való sírjal nem található.
- # Kisléti temetőt jellemzi, hogy gondozott állapotban van. 1832-ben települt ide a község lakossága és arata van temető. 1940-ig kizárólag fából, vagy kőből (műköből), készült keresztet használtak.
- 1940 után kezdett elterjedni gazdagabbaknál a fekete márvány-oszlop, aranybetűvel, bevésett aranyozott keresztel, fényképpel.
- 1945 után műköből készült különböző mintájú sírkövek fehér márványlapon aranybetűvel, keresztel, fényképpel sírközzel.
- 1945 után műköből készült sírkő fekete márványlapon magából kivevett felirattal, keresztel, fényképpel, keresztel, virágvas.
- # sírjelzet nálunk fejánál mevesik, mert temetésekor a fejhez földgyéből készült keresztet tesznek melyet négy temetéskor a pap szent. le a sír fölé. a laza földbe. Később ha a család teheti emlékhövet állít a fahozteret a sírkő mögé szent. le és addig marad ott amíg el nem korbácsol feljese.

A sír méretei: 210 cm hosszú
100 cm széles
200 cm mély

Ujjair esetén az első halottat a községi utfelől gader alá teszik.

A második halottat melléje. Ha 3 személy temetkezik egy sírba akkor a 2-ik halottat is gader alá teszik és a 3-ikat középre. A gader alá temetett koporsó elé akácfa padlót tesznek, hogy a 2-ik ásáskor a koporsó kimenetel.

- 1) A férfi és a nő sírjale között különbséget nem tettem és ma sem.
- 2) Csak a fenykép, a felirat a halat születésének és halálának dátuma jelzi hogy hány éves volt.
- 3) Gyermek sírok mérete a felüthelével arányos 210x100x200 mm
A temetőbe egyedül István Dörse/gyermekének van szabványos alakú sírköve. A többi fa vagy kőkereszt, emlékoszlop, vagy egyéb alakú sírköve
- 4) A sír részei: sír-gödör, sírfal, qadus, sírpatka, sírdomb.
A sírdombra négy és ma is temetőkor ha kére a sír lapát-nyéllel mind 4 oldalára és a tetejére keresztet ütnek
Temetőkor négy a háttól ma a ravatalozótól a kereszt felé a sírig legközelebbi részen víz van
Ha halott gyermek volt akkor a keresztapja vízre a keresztet.
A sírt négy és ma is a közeli rokonok és a két. prokoxid férfi Faggyai assal meg.
A koporsót kelet felé helyezték és vízre a sírhoz és szem-til le és be is temetik. Külön sírásó nincs
1946-ig halottat ott hon ravatalozótól fel.
A koporsó megérkezése ott hon a sírprokoba felülről a halott hidegágyon.
Nem a helyiséget soha nem lárták az volt a sírprokoba ott fűtőtest nem volt és ma nincs
- 5) Sír feliratok a sírkövekre négy található
1 db 1913 ból a többi 1940 utáni ez ma is dívatban van
Foglakozást a feliratok nem Fastalmárnak
1 helyen van Katonai rendszert beleértve.
- 6) A sír keresztje emlékoszlopok hosszabb, rövidebb feliratok található
Az idősebbeknél rövid, a fiataloké hosszabb.
sírvesszőt írtak és ismét
Idősebbek; Péter posaira
Aldás hamvaira
Nyugodjék bérében
Gyászolja felesége és gyermekei

4. Fiatalabb sirversei:

Fájdalmunk adós szívünk meg
És együtt feltámadunk.

Ésithelyettes árúak hamvai
Oroszföldbe jöhetnek.

Akkor szívünk meg fájdalmunk
És újra találkoznak

Meg élet öröktünk
Soha el nem feledünk
Szüleid, Testvéreid.

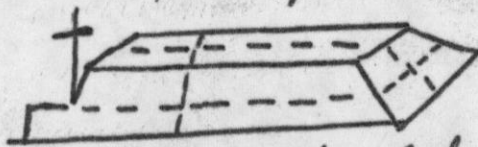
Ohh, kegyetlen halál,
Miként rakított bimbót
Mikor hervadó rózsát is találsz

Aki menkeföldön szenvedett
Meggyászolja őt a szeretet
Jó apa volt és jó gyermek
Légyen vére az Esten szeretetében

Földi élet gyász, hűvödelem
Égi hazánk fény, győzelem
Egben vannak angyalkáitok
És nyugvó néhány óráit élt drága
Gyermekünk és Testvéreink
Görökünk aki 1912 jan 17 in
Holkánk aki 1913 febr 25 en
halt el emlékeire állítottak
Gyászoló szülei és Testvérei
Lelkeiket a menny világonágra
Lugye körül

- 9) A sírköveket, sírköveket, fejfákat nem festették és ma sem festik.
 1945-ig készült sírkövekbe vésett betűket festették arannyal vagy fehérrel. Ma fehér vagy fekete márványlapra úgy veretik rá a betűket és az évszámokat
- h) A koporsó régen. Kisgyermeknél fehér színű, közepkorúnál tölgyfa szíjtokosban, öregkorúnál fekete színű volt
- 2) A sír méretei: 210 cm hosszú, 100 cm széles, 200 cm mély

elkészített sír külső formája

- ma már csak így, fennakasztva sorba egymás mellett
 A gazdagok a közepő ut melletti részre
 A szegények a 3. sz. sorból, kívül
 A faluszegények és a rigányok a temető szélre
 Az öngyilkosokat a temető árkába
 A meg nem keresztelt csecsemőket a legnagyobb sírjába
 ba tették de nem koporsóba hanem ládába és
 ezzel fennakasztva el mert neppal csak a temető szélre
 engedte, az egyházközség elnöke. Gyermekek
 temetéshez hívást nem hívtak hanem az
 anyany testvére és a leendő komarszanya fennakasztva el
 férfi kísérettel
- 3) Az a hiedelem nálunk is élt ma már nem, hogy
 a sírba nem szabad betonlapot tenni mert a hű-
 lőnek az magával kell húzólni a más világon
- 4) A koporsóba imakönyvet, olvasót, gyűrűt, kést, pipát
 kalapot, függőt tették
 Elvált anyany kezéről lehúzták a gyűrűt

5) A sírásókat a haláleset utáni nap hívta meg az ari vissza-
monadt, Este viarasztáskor mindenki megkapta a maga
besztását.

Old. keresztvivő, zúzlóvivő, szenteltvixtató, füstölő Farto, halott-
vivő

A sírt a legközelebbi rokonság, sógorok, kovács, keresztfiak, szomszéd-
astak meg ök viték szentmihályba vitték a halottat a
Fennetöbe ik is földelték el.

Este viarasztáskor abba szobába ahol a halott volt az imat-
koro, inderelő arzonjol foglaltak helyet.

A szomszéd szobába gyűltek össze a férfiak itt beszéltek meg
mikor indulnak sírt ásni, ki milyen szerszámot visz
ásó, lopát, kapa, fejsze.

6) Sírásás ideje alatt a család fiatalabb nőtagjai kétfőn
emnivalót, egy férfi pedig három pálinkát is 5-8 liter bort
hozott és meg ma is hoz ki a Fennetöbe és kimalják a
sírásókat

Mindenkinek illett és illik meg ma is elfogadni az italt
és az emnivalót, bármilyen keveset is.

A házaspárok egyszóba kerülnek bármilyen nagy idő is
van a két elhalálzás között